

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	11 RHAGFYR 2018
PWNC:	CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR
SWYDDOG ARWEINIOL	MARC JONES - PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
SWYDDOG CYSWLLT	GERAINT JONES - RHEOLWR GWASANAETHAU REFENIW A BUDD-DALIADAU (EST. 2651)
GWEITHREDU :	MABWYSIADU'R CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR AM 2019/20

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1** Mae'r adroddiad yn egluro'r angen i fabwysiadu cynllun erbyn 31 Ionawr 2019 yng nghyswllt 2019/20.
- 1.2** Argymhellodd y Pwyllgor Gwaith, yn ei gyfarfod ar 26 Tachwedd 2018, bod y Cyngor llawn yn derbyn yr argymhellion isod o ran ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor arfaethedig ar gyfer 2019/20:-
- "Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i Gyngor Sir Ynys Môn (Cyngor llawn) yn ei gyfarfod ar 11 Rhagfyr 2018 na ddylai'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol gael ei adolygu na'i newid am gynllun arall.
 - Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 11 Rhagfyr 2018 y dylid mabwysiadu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol yn ffurfiol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2019/20.
 - Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 11 Rhagfyr 2018 ei fod yn rhoi awdurdod i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 i wneud trefniadau gweinyddol fel bod pob newid blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu adolygiad technegol mewn unrhyw reoliad/reoliadau sy'n diwygio yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ynghyd ag unrhyw newidiadau trefniadol angenrheidiol i'r cynllun a fydd eu hangen yn dilyn cyflwyno'r Gwasanaeth Credyd Cynhwysol yn ardal yr Awdurdod o 4 Rhagfyr 2018."

2. GWYBODAETH CEFNDIROL

- 2.1** Mabwysiadodd y Cyngor llawn ar 12 Rhagfyr 2017 ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am flwyddyn ariannol 2018/19. Mae angen i'r Cyngor llawn ystyried, yn unol â Rhan 2, Rheoliad 18 o "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 Rhif. 3029 (W.301) (y Rheoliadau) ar gyfer pob blwyddyn ariannol, a ddylai adolygu ei gynllun neu ei ddisodli gyda Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor arall. Rhaid i'r Cyngor llawn wneud unrhyw newid i'w gynllun, neu unrhyw gynllun newydd yn ei le, heb fod yn hwyrach na 31 Ionawr yn y flwyddyn ariannol cyn yr un y bydd yn newid neu'r cynllun newydd yn dod i rym.

- 2.2** Fe wnaeth y Cyngor llawn o dan y cynllun cyfredol fabwysiadu'r Rheoliadau yn ffurfiol fel ei gynllun a chan ddefnyddio'i bwerau dewisol fe benderfynodd ddefnyddio disgresiwn lleol i fabwysiadu Pensiwn Anabledd Rhyfel Lleol a Chynllun Dewisol Pensiwn Gweddwon Rhyfel yn unol â'r Rheoliadau. Fe welir manylion yn y cynllun cyfredol o'r elfennau nad ydynt yn cael eu cyfrif fel incwm i bwrpas y disgresiwn lleol hwn. Mae hwn yn darparu cymorth y Dreth Gyngor ychwanegol at yr hyn y mae'n rhaid ei dalu'n statudol dan y Rheoliadau. Hwn yw'r unig ddisgresiwn presennol lleol a roddir gan y Cyngor llawn dan ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Leol cyfredol.
- 2.3** Rhaid i'r Cyngor llawn hefyd roi sylw i Reoliad 17 y Rheoliadau pan fydd yn adolygu neu'n newid cynllun. Os bydd y Cyngor llawn yn penderfynu adolygu neu newid ei gynllun, rhaid iddo gyhoeddi cynllun drafft o'r adolygiad mewn ffordd y mae'n credu sy'n addas a rhaid iddo ymgynghori gyda phobl a fydd, yn ei dyb ef, â diddordeb yng ngweithrediad ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Nid oes, fodd bynnag, unrhyw ofyniad i ymgynghori'n flynyddol, dim ond pan fydd cynllun yn cael ei adolygu neu ei newid y bydd yn rhaid cynnal ymgynghoriad.
- 2.4** Fel yn 2018/19, bydd Llywodraeth Cymru yn paratoi rheoliadau diwygiedig i gynyddu'r ffigurau ariannol a ddefnyddir yn y Rheoliadau ac i adlewyrchu unrhyw ddiwygiadau technegol neu ganlyniadol eraill sy'n ofynnol yn sgil newidiadau i fudd-daliadau sy'n gysylltiedig â budd-daliadau lles sylfaenol. Unwaith eto, yr un modd â 2018/19, mae amseriad y rheoliadau diwygio hyn yn dibynnu ar Gyllideb Hydref Canghellor y Trysorlys (29 Hydref 2018) a'r amserlen ddilynol a gyhoeddir gan yr Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer cynyddu'r budd-daliadau sydd, fel arfer, yn digwydd ychydig ddyddiau ar ôl Cyllideb yr Hydref. Cyflwynodd Llywodraeth Cymru y Rheoliadau drafft newydd yn adlewyrchu'r cynnydd yn y ffigurau ariannol neu unrhyw ddiwygiad technegol arall gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru, ar 27 Tachwedd 2018.

Rhaid cyflwyno'r rheoliadau hyn ar ffurf drafft am 20 diwrnod gwaith heb gyfrif unrhyw egwyl a rhaid cael trafodaeth yn y cyfarfod llawn cyn iddynt ddod i rym. Ar gyfer 2018/19, ni ddaeth y rheoliadau diwygio hyn i rym tan 9 Ionawr 2018 a disgwyliar y bydd amserlen debyg yn berthnasol ar gyfer 2019/20.

Ceir crynodeb isod o newidiadau arfaethedig Llywodraeth Cymru :-

- **Uwchraddio ffigurau** ar gyfer 2019/20 mewn perthynas â lwfansau personol premiymau oedran gweithio a gofalwyr ac anabledd; ac mewn perthynas â phensiynwyr a didyniadau ar gyfer rhai nad ydynt yn ddibynnol.
- **Taliadau Cymorth Profedigaeth** – diystyrir amryw o daliadau wrth gyfrifo incwm.
- **Diwygiadau Canlyniadol** – adlewyrchu newidiadau adrannau llywodraeth ganol a throsglwyddo swyddogaethau, adlewyrchu fod Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (ESA) yn seiliedig ar incwm yn cael ei ddisodli gan Gredyd Cynhwysol, adlewyrchu'r ffaith bydd rhai achosion ESA yn parhau i gael mynediad i'r Cydran Gweithgaredd yn Gysylltiedig â Gwaith er y cyhoeddwyd y byddai'n cael ei ddiddymu o 3 Ebrill 2017 ynghyd â'i gyfwerth Credyd Cynhwysol, eglurhad o amodau cymhwyso ar gyfer diystyriaethau pan yn cyfrifo incwm a/neu gyfalaf ar gyfer hawlydd oedran gwaith sy'n ran o gwpwl ac eglurhad ar gyfer hawlwr oedran gwaith na fydd didyniadau ar gyfer rhai nad ydynt yn ddibynnol yn digwydd pan nad yw'r sawl nad yw'n ddibynnol yn y grŵp gweithgaredd yn ymwneud â gwaith ac mae'n derbyn cymorthdal incwm, credyd pensiwn gwlad, Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm neu ESA yn ymwneud ag incwm.
- **Rhieni Maeth** a gymeradwywyd dan Reoliadau Gwasanaethau Maethu (Cymru) 2003 – byddent nawr yn ddarostyngedig i'r un driniaeth ar gyfer taliadau gofal plant a fydd yn cael eu tynnu o enillion.

- 2.5 Gan fod y Cyngor llawn yn cyfarfod ar 11 Rhagfyr 2018 i benderfynu ar ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor lleol am 2019/20, cynigir bod y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn cael yr awdurdod i wneud trefniadau gweinyddol fel bod yr holl newidiadau blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu adolygiadau technegol neu dilynol yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ynghyd â newidiadau trefniadol fydd ei angen ar y cynllun yn dilyn cyflwyno'r Gwasanaeth Digidol Llawn ar gyfer Credyd Cynhwysol yn ardal yr Awdurdod o 4 Rhagfyr 2018.

3. ADOLYGIAD O'R CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR GYFREDOL

- 3.1 Yn **Atodiad A** rhoddir gwybodaeth, ystadegau a gwerthoedd i'r Cyngor llawn ynglŷn ag effaith ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2018/19. Bydd y wybodaeth hon yn ddefnyddiol yn y dyfodol i'r Cyngor llawn wrth iddo ystyried a ddylai adolygu neu ddisodli ei gynllun cyfredol, i'r graddau -

- Y gall ddefnyddio'r data hwn i fesur patrymau (a oedd yn gywir ar 31 Hydref 2018) yn erbyn y waelodlin (yn gywir yn Rhagfyr 2012) pan gynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb o ran nodweddion a ddiogelir ac achosion o freguster. Fel arfer, mae'r patrymau yma yn cael eu mesur yn flynyddol pob Medi (rhoddwyd data tebyg i'r Cyngor llawn wrth ystryied ei gynllun am 2018/19) ond, ar gyfer pwrpas yr adroddiad yma, oherwydd uwchraddio meddalwedd gan y cyflenwr meddalwedd, nid oedd bosib gwneud hyn ar 30 Medi 2018. Ar hyn o bryd, oherwydd problemau meddalwedd yn dilyn yr uwchraddio, nid yw'n bosib cynhyrchu adroddiadau ar gyfer mathau o incwm a rhyw ac nid yw'r rhain wedi eu diweddarau.
- Er mwyn dechrau deall yr effaith a gaiff y cynllun ar drigolion yr Ynys mewn perthynas ag oed, pobl anabl, rhyw a chenedl.
- I'r dyfodol, i efallai hysbysu dealltwriaeth y Cyngor llawn o gostau tebygol gwahanol gynlluniau posibl ac o gostau tebygol rhoi diogelwch llawn neu rannol i rai grwpiau penodol o gleientiaid a phobl fregus. Ar hyn o bryd, rhaid darparu hyd at 100% o ostyngiad dan y Rheoliadau (os yn ddilys).

- 3.2 Ers y data gwaelodlin a sefydlwyd yn Rhagfyr 2012, gellir nodi'r patrymau canlynol ar yr Ynys yng nghyswllt ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor:-

- **Llwyth Achosion:** mae'r lleihad yn y llwyth achosion yn parhau ac ar raddfa gyflymach dros y 12 mis diwethaf. Rhwng Rhagfyr 2012 i Medi 2014, gwelwyd gostyngiad cyffredinol yn y llwyth achosion o 6.3% (6,960 i lawr i 6,525). Yn ystod y cyfnod blynyddol o Medi 2014 hyd at Medi 2015, syrthiodd y llwyth achosion 1.8% i lawr i 6,410 ac o Fedi 2015 i Fedi 2016, syrthiodd y llwyth achosion 2.5% i lawr i 6,252. Yn y cyfnod 12 mis o Fedi 2016 i Fedi 2017, syrthiodd y llwyth achosion 2.1% i lawr i 6,117. Rhwng Medi 2017 i Hydref 2018, syrthiodd y llwyth achosion 5.1% i lawr i 5,807.
- **Llwyth Achosion:** mae'r nifer hawliadau wedi'u Pasportio h.y. hawlwyd sy'n derbyn Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran Gwaith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm, wedi cynyddu o 65.8% i 68.6% o'r llwyth achosion yn ystod y 12 mis o Medi 2017 i Hydref 2018. Mae hawliadau sydd heb Basportio h.y. hawlwyd safonol, wedi gostwng o 34.2% i 31.4%. Mae hyn yn gwydroi'r duedd a nodwyd llynedd. Am hawlwyd safonol, rhaid i'r awdurdod lleol ddilysu manylion incwm. Mae'r hawlwyd yma fel arfer mewn gwaith ar lefel incwm sy'n ddilys i gael gostyngiad yn y dreth gyngor, llawn neu'n rhannol, neu'n bensiynwyr efo cynilon ac incwm eraill;

- **Oed:** roedd y dadansoddiad yn Rhagfyr 2012 yn awgrymu nifer ychydig yn uwch o ran hawliadau gan bobl o Oedran Gweithio o gymharu â Phensiynwyr (rhaniad 51.5%/48.5%). Erbyn Medi 2014, roedd hyn wedi cynyddu rhyw fymryn (rhaniad 51.7%/48.3%), hefo'r un patrwm hyd at Medi 2015, (52.7%/47.3%). I fyny at Medi 2016, mae'r cynnydd wedi sefydlogi ac yn dangos rhaniad 51.9%/48.1%, erbyn Medi 2017, roedd ryw ychydig o gynnydd yn Oedran Gweithio (52.4% / 47.6%) ac erbyn Hydref 2018, roedd y rhaniad Oedran Gweithio i Bensiynwyr yn 52.0% / 48.0%;
- **Oed:** roedd y dadansoddiad o aelwydydd â phlant yn hawlio Gostyngiad y Dreth Gyngor yn Rhagfyr 2012 yn 21.9% o'r llwyth achosion. Erbyn Medi 2014, roedd hyn wedi cynyddu i 24.2% ac, erbyn Medi 2015, arhosodd yn weddol sefydlog ar 24.1% ond, erbyn Medi 2016, roedd wedi syrthio i 23.2%. Erbyn Medi 2017, nid oedd llawer o newid – 23.3%. Fel ar Hydref 2018, roedd aelwydydd â phlant yn 22.8% o'r llwyth achosion.
- **Anabledd:** roedd y dadansoddiad o aelwydydd yn derbyn Gostyngiad y Dreth Gyngor lle derbyniwyd taliadau anabledd penodol (sef Eifen Gofal y Lwfans Byw i'r Anabl (Isel, Canolig neu Uchel), Lwfans Gweini, Cyfran Cefnogaeth o Lwfans Cyflogaeth a Chymorth, Budd-dal Analluogrwydd a Thaliadau Annibyniaeth Personol) yn Rhagfyr 2012 yn 39.3% o'r llwyth achosion. Erbyn Medi 2014, roedd wedi mynd i lawr i 34.8%. Bu'r patrwm wyrdroi erbyn Medi 2015, hefo 37.0% o aelwydydd yn cael gostyngiad ac roedd y patrwm yma, lle mae taliadau anabledd penodol yn cael eu derbyn wedi parhau hefo cynnydd i fyny at 39.8% o'r llwyth achosion erbyn Medi 2016. Erbyn Medi 2017, roedd cynnydd sylweddol i 45.7% o'r llwyth achosion. Ni ellir gynhyrchu ffigyrau ar gyfer Hydref 2018 ar hyn o bryd;
- **Rhyw:** roedd yr achosion a oedd yn ymwneud â rhieni sengl a oedd yn ferched yn Rhagfyr 2012 yn 92.5% (13.3% o'r llwyth achosion). Erbyn Medi 2014, roedd yn 92.3% (14.3% o'r llwyth achosion) ac, erbyn Medi 2015, roedd yn 92.1% (13.2% o'r llwyth achosion). Ym Medi 2016, roedd y ffigur yn 91.1% (14.2% o'r llwyth achosion). Ar Medi 2017, roedd yr achosion a oedd yn ymwneud â rhieni sengl a oedd yn ferched yn 93.5% (14.4% o'r llwyth achosion). Ni ellir gynhyrchu ffigyrau ar gyfer Hydref 2018 ar hyn o bryd;
- **Hil:** Ym mis Rhagfyr 2012 fe gyhoeddodd y Swyddfa Ystadegau Genedlaethol ei Chyfrifiad ar gyfer Mawrth 2011 a oedd yn ymwneud ag amrywiaeth yn Ynys Môn. Gofynnir i'r holl hawlwyd sy'n cwblhau ffurflen gais Gostyngiadau'r Dreth Gyngor gwblhau arolwg ethnig gwirfoddol. (Gweler Tabl 6 yn Atodiad A am ddadansoddiad yn seiliedig ar yr arolwg gwirfoddol o gymharu â ffigyrau Cyfrifiad Mawrth 2011).

3.3 Am y 6 mis cyntaf yn 2018/19 roedd 802 o hawlwyd Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor newydd wedi eu prosesu (i'w gymharu â 657 am yr un cyfnod y llynedd) gyda 7,531 o newidiadau mewn amgylchiadau wedi'u prosesu (i'w gymharu â 7,820 am yr un cyfnod y llynedd). Yr amser a gymerwyd ar gyfartaledd i brosesu hawliadau newydd a newidiadau mewn amgylchiadau oedd 9.9 diwrnod o fewn y cyfnod hwn (am y un cyfnod y llynedd yr amser ar gyfartaledd oedd 6.9 diwrnod).

4. ADOLYGU'R CYNLLUN CYFREDOL – DISGRESIWN LLEOL

4.1 Bydd y rheoliadau hefyd yn cael eu diwygio i gymryd ystyriaeth o'r uwchraddiadau ariannol a newidiadau technegol arferol sy'n cael eu defnyddio yn y Rheoliadau. Felly, am 2019/20, yr unig ystyriaethau sydd ar gael i'r Cyngor llawn i'w hadolygu ac i benderfynu arnynt yw ym maes y disgresiwn lleol a ganiateir dan y Rheoliadau. O dan y Rheoliadau, (i atgoffa'r Cyngor llawn) mae gan y Cyngor ddisgresiwn lleol yn y meysydd hyn yn unig:-

- Y gallu i gynyddu'r cyfnod gostyngiad estynedig safonol o 4 wythnos a roddir i bersonau ar ôl iddynt ddychwelyd i'r gwaith lle y maent eisoes wedi bod yn derbyn gostyngiad y Dreth Gyngor a ddaw i ben wedi iddynt ddychwelyd i'r gwaith h.y. **"Cyfnod Talu Estynedig"**.

Mae'r costau uwch a amcangyfrifir am 2019/20 yn gysylltiedig ag ymestyn y cyfnod statudol estynedig yn amrywio rhwng £8,563 am bythefnos hyd at £24,864 am 6 wythnos y tu hwnt i'r 4 wythnos safonol. O dan y rheolau blaenorol ar gyfer Budd-dal Dreth Gyngor, nid oedd unrhyw ddarpariaeth arbennig yn bodoli i ganiatáu ar gyfer hyn a wnaeth y Cyngor ddim defnyddio'r disgresiwn hwn pan gyflwynwyd y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Argymhellir, felly, na ddylid adolygu'r cynllun ac ymestyn y cyfnod talu am 2019/20;

- Disgresiwn i gynyddu swm y Pensiynau Anabledd Rhyfel a Phensiynau Gweddwon Rhyfel a fydd yn cael ei ddiystyru wrth weithio allan incwm yr hawliwr h.y. **“Gweddwon Rhyfel”**.

Mae gan y Cyngor llawn eisoes gynllun lleol sy'n caniatáu diystyriaethau ychwanegol yn y maes hwn. Argymhellir y dylai hyn barhau. Amcangyfrifir y bydd y gost i'r Cyngor yn £4,907 yn 2018/19. Argymhellir, felly, bod y swm ychwanegol sy'n cael ei ddiystyru dan y cynllun lleol cyfredol yn parhau heb ei ddiwygio am 2019/20;

- Y gallu i ôl-ddyddio'r cais Gostyngiadau'r Dreth Gyngor o safbwynt hawliadau hwyr cyn y cyfnod safonol o dri mis cyn yr hawliad h.y. **“Ôl-ddyddio Hawliadau”**.

Mae'r Cyngor llawn bob amser wedi bod o'r farn bod 3 mis yn gyfnod digonol i ganiatáu ôl-ddyddio Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i hawliadau gan bensiynwyr a rhai o oed gweithio. Mae'r Cyngor llawn o'r farn bod digon o rwydweithiau cefnogaeth ar gael i hawlwr. Mae yna lawer iawn o ansicrwydd am y gost debygol pe bai cynllun lleol o'r fath yn cael ei fabwysiadu ac argymhellir, felly, na ddylid adolygu'r cynllun drwy ymestyn y cyfnod ôl-ddyddio y tu hwnt i 3 mis yn ystod 2019/20.

4.2 Dylid nodi nad oes unrhyw arian ychwanegol ar gael gan Lywodraeth Cymru i gyllido'r elfennau dewisol hyn – mae'r gost yn syrthio ar drethdalwyr lleol.

4.3 O dan Atodiad 1 Cynllun Arfaethedig Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2019/20, mae'r Cyngor llawn yn manylu ar y weithdrefn lle y gall hawlwr newydd wneud cais am ostyngiad o dan y cynllun. Isod ceir dadansoddiad o'r dull ymgeisio a ddefnyddir gan hawlwr newydd am y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor rhwng 1 Ebrill 2018 a 30 Medi 2018:-

Dull Ymgeisio	Nifer	Canran (%)
A. Ceisiadau electronig		
i. Drwy apwyntiad dros y ffôn i Swyddfa Refeniw a Budd-daliadau, Llangefni	35	4.4
ii. Drwy apwyntiad hefo partneriaid cymeradwy hefo hyfforddiant priodol – Cyswllt Môn, Canolfan J E O'Toole, Gwasanaethau Tai ac ati	95	11.8
iii. Ceisiadau ar-lein drwy'r wefan – hunan wasanaeth	574	71.6
iv. Dogfennau mewnbwn yr Adran Gwaith a Phensiynau	96	11.9
B. Ceisiadau ar bapur	2	0.3
Cyfanswm	802	100

OND, gyda'r Gwasanaeth Digidol Llawn ar gyfer Credyd Cynhwysol yn cael ei gyflwyno o fewn ardal yr Awdurdod o 4 Rhagfyr 2018 ar gyfer hawlwr OED GWEITHIO, sut bydd hyn yn effeithio ar hawlwr Credyd Cynhwysol sy'n ymgeisio am ostyngiad yn y Dreth Gyngor a sut bydd hyn yn effeithio ar filio ac adennill y Dreth Gyngor yn achos hawlwr o'r fath?

Felly, mae'n amser cyfleus i adolygu'r dulliau ymgeisio hyn, yn enwedig yn sgil y ffaith y bydd nifer y ceisiadau deuol h.y. am Fudd-dal Tai a Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn lleihau wrth i'r Gwasanaeth Digidol Llawn ar gyfer Credyd Cynhwysol gael ei gyflwyno ond gan gydnabod hefyd y bydd dwy system wahanol yn rhedeg ochr yn ochr â'i gilydd i bobl o oedran gweithio (bydd pobl o oed pensiwn yn parhau i fod ar fudd-dal tai am y dyfodol rhagweladwy, tan 2023 o leiaf). Dylai Aelodau nodi bod 90 o hawlwr o oedran gweithio yn derbyn Gostyngiad yn y Dreth Gyngor sydd hefyd yn derbyn Credyd Cynhwysol ar hyn o bryd. Mae hyn cyn y bydd y Gwasanaeth Digidol Llawn ar gyfer Credyd Cynhwysol yn cael ei gyflwyno i ardal yr Awdurdod o 4 Rhagfyr 2018.

Mae'r ystadegau canlynol hefyd yn dangos nifer yr hawlwr o oedran gweithio sydd â cheisiadau deuol ar hyn o bryd h.y. Budd-daliadau Tai a Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a hawlwr o oedran gweithio sy'n hawlio Gostyngiad yn y Dreth Gyngor yn unig e.e. perchnogion tai.

Hawlwr Oedran Gweithio sy'n hawlio Budd-dal Tai a Gostyngiadau'r Dreth Gyngor - 2,460
Hawlwr Oedran Gweithio sy'n hawlio Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn unig - 507

Yn ystod y 12 mis diwethaf, dylid nodi hefyd bod canran yr hawlwr ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor nad ydynt yn derbyn y gostyngiad llawn o 100% wedi cynyddu o 22.2% (1,359) (ar 30 Medi 2017) i 31.4% (1,825) (ar 31 Hydref 2018) o'r baich achosion h.y. bydd mwy o hawlwr sy'n derbyn gostyngiad â balans i'w dalu o ran y Dreth Gyngor.

Mae Llywodraeth y DU yn disgwyl i'r broses o gyflwyno'r Gwasanaeth Digidol Llawn yn genedlaethol i hawlwr newydd gael ei chwblhau erbyn Rhagfyr 2018 ac mae Llywodraeth y DU yn bwriadu dechrau trosglwyddo hawlwr sydd ar budd-daliadau neu credydau treth presennol i Gredyd Cynhwysol o fis Tachwedd 2020 gyda'r broses honno'n cael ei chwblhau erbyn Mawrth 2023 - ar **gyfer hawlwr oedran gweithio**. Bydd eithriadau i hyn - bydd hawlwr oedran pensiwn, unrhyw un â 3 neu ragor o blant (yn cychwyn hawlio Credyd Cynhwysol o 1 Chwefror 2019 ymlaen) a hawlwr mewn llety â chymorth dynodedig neu hawlwr, er enghraifft y digartref, mewn llety tymor byr dynodedig, yn parhau i dderbyn budd-daliadau tai ac ni fydd eu costau tai yn cael eu talu o'r Credyd Cynhwysol. Felly, am y 3 i 4 blynedd nesaf, bydd y darlun yn un cymhleth gyda gwahanol ddulliau o ymgeisio am Ostyngiad yn y Dreth Gyngor yn dibynnu ar a ydych yn derbyn budd-dal tai neu Gredyd Cynhwysol. Mae Atodiad 1 y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor arfaethedig ar gyfer 2019/20 yn esbonio'r dulliau gwahanol hyn ond yn gryno - bydd yn rhaid i hawlwr Credyd Cynhwysol lenwi ffurflen gais Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yr Awdurdod hwn er mwyn cael gostyngiad. Ni fydd dogfennau yr Adran Gwaith a Phensiynau'n berthnasol i Gredyd Cynhwysol.

Dylid nodi hefyd, yn dilyn cyhoeddiad yr Adran Gwaith a Phensiynau ar 1 Hydref 2018, y bydd y Ganolfan Cyngor ar Bopeth yn cael ei hariannu i ddarparu Cymorth Cyffredinol ar gyfer Credyd Cynhwysol yn genedlaethol, mai ychydig o wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd am y modd y mae'r Ganolfan Cyngor ar Bopeth yn bwriadu gweithredu y gwasanaeth cymorth hwn ar lefel leol.

Argymhellir, felly, bod y gweithdrefnau hyn ar gyfer hawlio Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn parhau'r un fath ac nad ydynt yn cael eu hadolygu ar gyfer 2019/20, heblaw am y newidiadau trefniadol fydd raid ei wneud ar ôl cychwyn y Gwasanaeth Digidol Llawn ar gyfer Credyd Cynhwysol ar 4 Rhagfyr 2018 – ceir manylion yn Atodiad 1 o'r polisi argaethedig. O dan drefniadau newydd, efallai y bydd nifer fwy o ffurflenni cais yn cael eu cwblhau gyda chymorth partneriaid cymeradwy - Canolfan Cyngor ar Bopeth a'r Gwasanaethau Tai (Canolfan O'Toole) fel y gwasanaeth sy'n arwain ar Gredyd Cynhwysol yn yr Awdurdod. Fodd bynnag, prif nod y gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau yw y bydd y rhan fwyaf o ffurflenni cais am Ostyngiadau'r Dreth Gyngor yn cael eu cwblhau ar-lein gan yr hawlydd fel sy'n digwydd ar hyn o bryd.

Sut bydd y Gwasanaeth Digidol Llawn ar gyfer Credyd Cynhwysol yn effeithio ar filio a chasglu'r Dreth Gyngor?

Gan fod Credyd Cynhwysol yn un taliad misol, caiff ei drin fel incwm i bwrpas cyfrifo Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Gall unrhyw newidiadau i haeddiant hawlydd i Gredyd Cynhwysol, o dan y cynllun sydd i'w fabwysiadu gan yr Awdurdod hwn (cynllun Cymru gyfan), arwain at newidiadau yn yr hawl i Ostyngiad yn y Dreth Gyngor. Bydd biliau diwygiedig ar gyfer y Dreth Gyngor gydag amserlenni talu newydd yn cael eu cynhyrchu os yw'r newidiadau'n golygu na fydd modd cwrdd yn llawn â chost y Dreth Gyngor. Gall hyn ddigwydd sawl gwaith yn ystod y flwyddyn oherwydd gall yr hawl i Gredyd Cynhwysol amrywio o fis i fis. (Yn Lloegr, mae cynlluniau llawer o awdurdodau lleol yn osgoi hyn oherwydd bod lefelau incwm wedi eu bandio ac nid yw newid incwm o reidrwydd yn golygu newid yn yr hawl i ostyngiad yn y Dreth Gyngor a'r angen am fil newydd).

Gall yr oedi o ran prosesu Credyd Cynhwysol arwain at gynhyrchu biliau llawn, nodiadau atgoffa, rhybuddion terfynol a gwysion am beidio â thalu. Bydd yr Awdurdod yn gwneud gostyngiadau dros dro i'r Dreth Gyngor tra bod y cais yn cael ei brosesu gan y Ganolfan Byd Gwaith, ond dim ond os yw'r hawlydd wedi gofyn am daliad Credyd Cynhwysol ymlaen llaw gan y Ganolfan Byd Gwaith ac wedi rhoi'r manylion gofynnol iddynt ar gyfer caniatáu taliad o'r fath. Gall yr Awdurdod ddefnyddio'r wybodaeth hon gan ddefnyddio porth DWP er mwyn ei alluogi i wneud gostyngiad dros dro i'r Dreth Gyngor.

5. GOBLYGIADAU ARIANNOL A RISG

5.1 Nid yw'r Setliad Refeniw a Chyfalaf Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru 2019/20 yn debygol o gyrraedd tan yr wythnos yn cychwyn 17 Rhagfyr 2018 ac, felly, ni wn (adeq ysgrifennu'r adroddiad hwn) beth fydd y dyfarniad Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor terfynol i'r Cyngor i gwrdd â chostau ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2018/19. Mae'r rhagamcaniadau isod wedi eu gwneud yn seiliedig ar y Setliad Drafft 2019/20 a gyhoeddwyd ar 9 Hydref 2018. Y gwariant cyfredol (diwedd Hydref 2018 yw £5,289,851), hefo Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Llywodraeth Cymru yn ei erbyn o £5,187,000 am 2018/19. Mae hyn yn rhoi diffyg tybiedig o £102k i'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano yn 2018/19. Y Grant Gostyngiadau'r Dreth Gyngor arfaethedig dan y Setliad Dros Dro ar gyfer 2019/20 yw £5,131,000. Yng Nghyllideb Drafft y Cyngor am 2019/20 mae £33k wedi cael ei ddyrannu i gwrdd â chost y diffyg ac hefyd am ddarpariaeth ychwanegol ar gyfer ddrwgddyledion gor-daliadau budd-dal.

5.2 Bydd nifer o ffactorau yn 2019/20 yn cael effaith ar y gwariant ar y cynllun:-

- Rhwng Ebrill 2018 a Medi 2018 mae gostyngiad mewn llwyth achos o 2.9% ac fe dybir bydd y duedd yma'n parhau am weddill y flwyddyn ariannol gyfredol h.y. gostyngiad o 4% erbyn Mawrth 2019. Mae hyn yn cymharu hefo lleihad 3.8% (Ebrill i Ebrill) yn ystod 2017/18, gostyngiad o 2.1% yn ystod 2016/17, gostyngiad 2.5% yn ystod 2015/16 a gostyngiad 1.8% yn ystod 2014/15;
- Cynnydd a gynlluniwyd yn y Dreth Gyngor o 5.0% am 2019/20, yn unol â'r Cynllun Ariannol Tymor Canol 2019/20 – 2021/22.
- Mae'r Awdurdod eto i gael gwybod hefyd beth fydd union effaith Cyllideb Hydref y Canghellor ar 29 Hydref 2018 ynghylch a fydd Llywodraeth Cymru yn diweddarau'r ffigyrau ariannol ai peidio mewn perthynas â'r rheoliadau diwygiedig ar gyfer cynllun 2019/20.
- Yn ei adolygiad o gyllid llywodraeth leol yng Nghymru (diweddariad Hydref 2018), mae Llywodraeth Cymru nid yn unig wedi rhoi amserlen ddangosol (o 2019) ar gyfer gwella'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor gan gymryd i ystyriaeth ddiwygiadau lles y DU, ond hefyd wedi cadarnhau y bydd, ar gyfer 2019/20, yn cadw'r hawliau llawn i'r cynllun.

- Dylid nodi bod y nifer sy'n manteisio ar Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yng Nghymru ar gyfer ardal pob awdurdod lleol ers iddo gael ei gyflwyno yn 2013 wedi gostwng. Bydd Llywodraeth Cymru yn comisiynu asesiad manwl o effaith Credyd Cynhwysol ar Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a fydd yn llywio datblygiad y cynllun o 2020/21 ymlaen i sicrhau bod aelwydydd sydd yn derbyn Credyd Cynhwysol a'r rhai nad ydynt yn cael eu trin yn gyfartal.
- Gyda throsglwyddiad digidol llawn i Gredyd Cynhwysol o 4 Rhagfyr 2018 ymlaen yn ardal yr Awdurdod, disgwylir i geisiadau deul h.y. ar gyfer Budd-dal Tai a Gostyngiadau'r Dreth Gyngor, leihau ymhellach a bydd hyn yn cael effaith ar y nifer a fydd yn ymgeisio.

- 5.3** Gan ystyried yr uchod, ar y gorau bydd y gwariant a amcangyfrifir ar y cynllun yn £5,341,098 (gan dybio cynnydd 5% yn y Dreth Gyngor a gostyngiad pellach o 5% yn y llwyth achos) ac ar ei waethaf y gwariant a amcangyfrifir o £5,802,967 (yn tybio na fydd gostyngiad llwyth achos a 5% o gynnydd yn y Dreth Gyngor).
- 5.4** Felly, disgwylir diffyg a amcangyfrifir o rhwng £210k a £672k yng nghyllid grant y bydd yn rhaid i'r Cyngor fod yn gyfrifol amdano. Mae hyn yn seiliedig ar i'r Cyngor llawn ail-fabwysiadu'r cynllun cyfredol heb ei newid. Serch hynny, bydd maint y diffyg yn fwy amlwg wrth i'r broses gosod y gyllideb mynd ymlaen.

6. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 6.1** Mae'n ofynnol i'r Cyngor sefydlu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor o dan y Rheoliadau Anghenion Rhagnodedig. Er bod y ddeddfwriaeth yn darparu ar gyfer cynllun arall i'w ddefnyddio pe na bai'r Cyngor yn sefydlu cynllun, mae'r Cyngor, er hynny, â dyletswydd statudol i fabwysiadu ei gynllun ei hun, hyd yn oed pe bai'n dewis peidio â gosod unrhyw un o'r elfennau dewisol.
- 6.2** Mae'r Cynllun arfaethedig ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn gorfod cael ei gymeradwyo dan Adran 13A (1) (b) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.
- 6.3** Ar 28 Chwefror 2018, cymeradwyodd y Cyngor llawn Bolisi Rhyddhad Dewisol y Dreth Gyngor dan Adran 13A (1) (c) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 a dirprwyodd i'r Pwyllgor Gwaith y pŵer i ddiddymu, ailddeddfu a / neu ddiwygio y polisi hwn. Rhoddwyd pwerau dirprwyedig i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 benderfynu ar geisiadau a wnaed o dan Adran 13A (1) (c) gan gymryd i ystyriaeth unrhyw ganllawiau polisi perthnasol.
- 6.4** Mae Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20 sy'n cael ei gynnig ar gyfer ei gymeradwyo ar wahân i, ac yn annibynnol o, Bolisi Rhyddhad Dewisol Dreth Gyngor y Cyngor hwn. Gall ymgeiswyr sy'n gymwys am gymorth o dan Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor wneud cais am ryddhad ychwanegol o dan Bolisi Rhyddhad Dewisol Dreth Gyngor y Cyngor.

7. GOBLYGIADAU CYDRADDOLDEB

- 7.1** Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb yn dilyn ei ymgynghoriad ar gyfer y Rheoliadau gwreiddiol yn 2012. Mae asesiad lleol o'r effaith ar gydraddoldeb wedi cael ei gynnal ar ran y Cyngor mewn trefniadau ar y cyd ar draws Cymru hefyd mewn perthynas â Rheoliadau 2012 (Rhagfyr 2012, cyhoeddwyd Mawrth 2013) a chafodd hwn ei ddiweddarau, ar gyfer yr Awdurdod yma, ym Medi 2014, Medi 2015, Medi 2016, Medi 2017 a diweddariad pellach (lle bo'n boib ar hyn o bryd) Hydref 2018, fel y gwelir yn **Atodiad A**.

8. GOBLYGIADAU'R IAITH GYMRAEG

- 8.1 Mae'r prif reoliadau a rheoliadau diwygiedig Cynulliad Cymru yn ddwyieithog. Mae Cynllun y Cyngor ei hun yn ddwyieithog ac mae ffurflenni hawlio, naill a'i trwy ddulliau electronig neu trwy bapur, hefyd yn ddwyieithog. Mae'n partneriaid cymeradwy wedi cael eu hannog i roi gwasanaeth dwyieithog ac mae'n gwasanaeth hawlio hunan wasanaeth yn hollol ddwyieithog. Mae'r gwasanaeth i hawlio tros y ffôn neu drwy apwyntiad hefo staff hefyd yn hollol ddwyieithog.
- 8.2 Mae holl ohebiaeth parthed rhybuddion gwobrwyo Gostyngiad y Dreth Gyngor yn ddwyieithog ac mae'r gwasanaeth yn gallu siarad a gohebu yn yr iaith mae'r cwsmer yn ei ddewis. Serch hynny, mae meddalwedd gweinyddu'r Cynllun yn yr uniaith Saesneg (does dim dewis gwahanol ar gael yn y farchnad). Mae'r ohebiaeth rhwng y Cyngor â'r Adran Gwaith a Phensiynau, gan amlaf, yn yr uniaith Saesneg ond mae ffurflenni hawlio trwy'r Gymraeg ar gael o'r Adran Gwaith a Phensiynau.

9. DEDDF LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL (CYMRU) 2015

- 9.1 Wrth ddrafftio'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2019/20, cymerwyd i ystyriaeth Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a sut mae'r Cynllun yn cefnogi'r nodau llesiant. Pwrpas y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yw rhoi'r gallu i bobol oedran gwaith a phensiynwyr sydd ar incwm isel i gwrdd â'u costau Dreth Gyngor. O dan y Cynllun, rhoddir cymorth ychwanegol i bensiynwyr a phobol anabl trwy ddiystyru lefel uwch o incwm a, hefyd, gosod y lefel incwm disgwylir pensiynwyr a phobol anabl i fyw arno, cyn dechrau colli ar yr hyn sy'n cael eu talu fel gostyngiad, ar lefel uwch na phobol oedran gwaith. Mae hyn yn cyd-fynd ag un o brif nodweddion diwygio lles bod hi'n fwy manteisiol i fod mewn gwaith nac allan o waith.
- 9.2 Mae'r Cynllun hefyd yn rhoi gostyngiad ychwanegol parthed cwsmeriaid sy'n derbyn pensiynau anabled rhyfel a phensiynau gweddwon rhyfel.
- 9.3 Mae'r Cynllun yn cyfrannu at y nodau llesiant o Gymru lewyrchus, Cymru sy'n iachach, Chymru sy'n fwy cyfartal a Chymru o gymunedau cydlynus.

10. DOGFENNAU CEFNDIROL

Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ac Anghenion Rhagnodedig (Cymru) 2013 Rhif 3029 (C.301)

Y Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Anghenion Rhagnodedig a Chynlluniau diofyn) (Cymru) (Diwygiad) 2019

Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Cymru: Cymariaethau o fewn Cymru o Nodweddion a Ddiogelir ac Amllder bregusrwydd Mawrth 2013 - Simon Horsington and Associates Ltd, 2013, (wedi ei diweddarau'n lleol Medi 2014, Medi 2015, Medi 2016, Medi 2017 a Hydref 2018).

Diwygio Cyllid Llywodraeth Leol yng Nghymru: diweddariad - Hydref 2017 a Hydref 2018
Adran 13A Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 fel y'i diwygiwyd gan Adran 10 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 2012

11. ARGYMHELLION

- Nad yw'r Cyngor llawn yn adolygu nac yn disodli ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol gyda chynllun arall;
- Bod y Cyngor llawn yn ffurfiol yn mabwysiadu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol am flwyddyn ariannol 2019/20 (**gweler Atodiad B**);

- Bod y Cyngor llawn yn ei gyfarfod yn rhoi awdurdod i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/ (Swyddog Adran 151) wneud trefniadau gweinyddol fel bod yr holl newidiadau blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu ddiwygiadau technegol mewn unrhyw reoliad neu reoliadau sy'n diwygio yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ynghyd ag unrhyw newidiadau gweithdrefnol angenrheidiol mewn perthynas â'r cynllun a fydd eu hangen, efallai, wedi cyflwyno'r Gwasanaeth Digidol Llawn ar gyfer Credyd Cynhwysol yn ardal yr Awdurdod ao 4 Rhagfyr 2018.

12. ATODIADAU

- Atodiad A – Effaith y cynllun cyfredol;
- Atodiad B – Cynllun arfaethedig Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20.

Tabl 1: Llwyth Achosion 31 Hydref 2018

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	5,807	100%	£5,289,851	100%
Dyfarniad llawn Gostyngiadau'r Dreth Gyngor h.y. 100%	3,966	68.3%	£3,543,547	67.0%
Dyfarniad rhannol Gostyngiadau'r Dreth Gyngor h.y. llai na 100%	1,841	31.7%	£1,746,302	33.0%
Math yr Hawliad				
Hawliadau wedi'u Pasportio*	3,982	68.6%	£3,847,283	72.7%
Hawliadau heb eu Pasportio h.y. Hawliadau Safonol	1,825	31.4%	£1,442,568	27.3%
Bandiau'r Dreth Gyngor				
Band A (Gostyngiad Anabl)	8	0.1%	£5,976	0.1%
Band A	1,900	32.7%	£1,445,781	27.3%
Band B	1,850	31.9%	£1,586,931	30.1%
Band C	1,033	17.8%	£1,005,570	19.0%
Band D	604	10.4%	£650,832	12.3%
Band E	301	5.2%	£407,788	7.7%
Band F	91	1.6%	£149,367	2.8%
Band G	18	0.3%	£33,120	0.6%
Band H	2	0.0%	£4,486	0.1%
Band I	0	0.0%	£0	0.0%
Ardaloedd Lleol Tref a Chymuned				
Caerdybi	1,625	28.0%	£1,367,632	25.9%
Llangefni	501	8.6%	£424,538	8.0%
Amlwch	442	7.6%	£399,806	7.6%
Porthaethwy	203	3.5%	£193,909	3.7%
Rhosyr	194	3.3%	£181,167	3.4%
Llanfair Mathafarn Eithaf	193	3.3%	£197,302	3.7%
Y Fali	156	2.7%	£134,019	2.5%
Biwmares	167	2.9%	£163,699	3.1%
Llanfairpwll	141	2.4%	£137,810	2.6%
Llanfaelog	128	2.2%	£115,391	2.2%
Llannerch-y-medd	130	2.2%	£118,943	2.2%
Llanfair yn Neubwll	113	2.0%	£101,222	1.9%
Llanbadrig	121	2.1%	£112,439	2.1%
Llanfihangel Esceifiog	109	1.9%	£104,125	2.0%
Bodedern	93	1.6%	£87,832	1.7%
Llangoed	92	1.6%	£87,347	1.7%
Pentraeth	83	1.4%	£79,936	1.5%
Llanidan	89	1.5%	£76,096	1.4%
Mechell	91	1.6%	£86,763	1.6%
Trewalchmai	83	1.4%	£77,776	1.5%
Bodorgan	91	1.6%	£83,023	1.6%
Llaneilian	84	1.4%	£86,464	1.6%
Moelfre	73	1.3%	£63,370	1.2%
Rhosybol	68	1.2%	£66,191	1.3%
Bryngwran	68	1.2%	£60,529	1.1%
Bodffordd	70	1.2%	£59,522	1.1%
Cwm Cadnant	71	1.2%	£74,441	1.4%
Aberffraw	64	1.1%	£54,259	1.0%
Llangristiolus a Cherrigceinwen	60	1.0%	£67,974	1.3%
Llanddaniel	49	0.8%	£48,921	0.9%
Cylch y Garn	46	0.8%	£48,739	0.9%

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Ardaloedd Trefi a Chymunedau Lleol (parhad)				
Trearddur	51	0.9%	£58,995	1.1%
Llanddona	46	0.8%	£46,025	0.9%
Tref Alaw	44	0.8%	£51,167	1.0%
Llanfaethlu	48	0.8%	£48,784	0.9%
Llanfachraeth	44	0.8%	£41,774	0.8%
Llanddyfnan	34	0.6%	£36,110	0.7%
Rhoscolyn	19	0.3%	£20,294	0.4%
Penmynydd	15	0.3%	£14,236	0.3%
Llaneugrad	10	0.2%	£10,718	0.2%

* Hawliadau wedi'u pasportio yw Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran Gwaith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm.

Tabl 2: Oed - Hawliadau gan Bobl o Oed Gweithio a Phensiynwyr 31 Hydref 2018

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	5,807	100%	£5,289,851	100%
Grŵp Oed				
Oed Gweithio	2,967	51.1%	£2,610,229	49.3%
Oed Pensiynwr	2,840	48.9%	£2,679,622	50.7%
Hawliadau pasport* yn ôl Grŵp Oed				
Oed Gweithio	2,094	36.1%	£1,934,622	36.6%
Oed Pensiynwr	1,888	32.5%	£1,912,661	36.2%
Di-basport h.y. hawliadau safonol yn ôl Grŵp Oed				
Oed Gweithio	873	15.0%	£675,607	12.7%
Oed Pensiynwr	952	16.4%	£766,961	14.5%
Cyfansoddiad Aelwydydd yn ôl Grŵp Oed - Cwpl				
Oed Gweithio	658	11.3%	£719,635	13.6%
Oed Pensiynwr	763	13.1%	£860,804	16.3%
Cyfansoddiad Aelwydydd yn ôl Grŵp Oed - Sengl				
Oed Gweithio	2,309	39.8%	£1,890,594	35.7%
Oed Pensiynwr	2,077	35.8%	£1,818,818	34.4%

* Hawliadau pasport yw Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran Gwaith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm.

Tabl 3: Oed – Aelwydydd gyda chyfrifoldeb am Blant 31 Hydref 2018

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	5,807	100%	£5,289,851	100%
Cyfansoddiad Aelwydydd - Statws				
Cwpl	1,421	24.5%	£1,580,441	29.9%
Sengl	4,386	75.5%	£3,709,410	70.1%
Cyfansoddiad Aelwydydd - Plant				
Dim plant	4,484	77.1%	£4,092,261	77.4%
1 plentyn	566	9.7%	£494,035	9.3%
2 blentyn	421	7.3%	£374,120	7.0%
3 phlentyn	208	3.6%	£196,722	3.7%
4 plentyn	92	1.6%	£92,758	1.8%
5 plentyn	19	0.3%	£18,819	0.4%
6 phlentyn	10	0.2%	£12,492	0.2%
7 plentyn	3	0.1%	£3,578	0.1%
8 plentyn	1	0.0%	£1,744	0.0%
9 plentyn	3	0.1%	£3,322	0.1%

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyplau â Phlant				
Oed Gweithio	391	6.7%	£422,224	8.0%
Oed Pensiynwr	19	0.4%	£23,304	0.4%
Sengl â phlant				
Oed Gweithio	181	15.4%	£183,310	13.8%
Oed Pensiynwr	2	0.4%	£1,949	0.4%
Cyplau â phlant dan 5 oed				
Oed Gweithio	181	3.1%	£183,310	3.5%
Oed Pensiynwr	2	0.0%	£1,949	0.0%
Sengl â phlant dan 5 oed				
Oed Gweithio	346	6.0%	£276,582	5.2%
Oed Pensiynwr	0	0.0%	£0	0.0%

Tabl 4: Aelwydydd lle ni ellir cynhyrchu taliadau anabledd penodol * ar hyn o bryd ar gyfer 2018

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd				
Cyfansoddiad Aelwydydd yn ôl Grŵp Oed				
Oed Gweithio				
Oed Pensiynwr				

* Efen Gofal y Lwfans Byw i'r Anabl (Isel, Canolig, Uchel), Lwfans Gweini, Efen Cymorth y Lwfans Cyflogaeth a Chymorth, Lwfans Analluogwydd a Thaliadau Annibyniaeth Personol.

Tabl 5: Dadansoddiad o nodweddion a ddiogelir: Rhyw, rhiant Sengl – ni ellir gynhyrchu ar hyn o bryd ar gyfer 2018

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd				
Aelwydydd Rhiant Sengl - Benyw				
Oed Gweithio				
Oed Pensiynwr				
Aelwydydd Rhiant Sengl - Gwryw				
Oed Gweithio				
Oed Pensiynwr				

Tabl 6: Cefndir Ethnig Ynys Môn 31 Hydref 2018

Tarddiad Ethnig	Cyfrifiad Mawrth 2011	Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Medi 2017
Prydeinig Gwyn	96.6%	81.0%
Gwyn arall	1.7%	18.4%
Etifeddiaeth gymysg	0.8%	0.3%
Asiaidd (Pawb)	0.7%	0.3%
Du (Pawb)	0.1%	0.0%
Arall (Pawb)	0.3%	0.0%

Tabl 7: Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ychwanegol a ddyfarnwyd dan y cynllun dewisol lleol 31 Hydref 2018. Does dim modd darparu rhaniad ar hyn o bryd ar gyfer 31 Hydref 2018.

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd				
Pensiwn Gweddwon Rhyfel (Cyn 1973)				
Pensiwn Anabledd Rhyfel				

Cyngor Sir Ynys Môn

Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor 2019/20

**Cynllun Penodedig ar gyfer
Hawlwyr sy'n Bensiynwyr a
phobl nad ydynt yn
Bensiynwyr**

Rhagarweiniad

Ers 1 Ebrill 2013, mae Budd-dal y Dreth Gyngor, sef dull o gynorthwyo teuluoedd incwm isel gyda'u Dreth Gyngor, wedi cael ei ddi-ddymu. Cafodd ei ddisodli gan Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Ar 19 Rhagfyr 2012, gwnaed rheoliadau gan Lywodraeth Cymru i gyflwyno cynllun cenedlaethol ar gyfer Cymru, sef "Rheoliadau Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2012 Rhif 3144 (C.316)" (**Rheoliadau Rhagnodedig**) a "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynllun Diofyn) (Cymru) 2012 Rhif 3145 (C.317)" (**Rheoliadau Diofyn**). Ar 22 Ionawr 2013, gwnaed rheoliadau diwygiedig pellach gan Lywodraeth Cymru "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Rheoliadau Rhagnodedig a Cynllun Diofyn) (Cymru) (Diwygio) 2013" (**Rheoliadau Diwygiedig**).

Roedd y Rheoliadau Rhagnodedig yn cynnwys cymal machlud. O ganlyniad i'r cymal yma, roedd y rheoliadau a nodwyd uchod ond yn berthnasol am y flwyddyn ariannol 2013/14. Dan y cymal yma roedd yn ofynnol i adolygu'r rheoliadau a dod a rhai newydd ymlaen erbyn 1 Ionawr 2014 gan Weinidogion Cymru. Petai rheoliadau newydd ddim yn cael eu rhoi ymlaen erbyn y dyddiad yma, ni fyddai darpariaeth ar gyfer Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'w gweithredu yng Nghymru ar ôl 31 Mawrth 2014.

Ar 26 Tachwedd 2013, cymeradwyodd Cynlluniad Cymru ddwy set o reoliadau newydd : "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynlluniau Diofyn) (Cymru) 2013" (**Rheoliadau Diofyn**) a'r "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013" (**Rheoliadau Rhagnodedig**). Mae'r rhain ar gael ar :-

Rheoliadau Diofyn

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3035/contents/made/welsh>

Rheoliadau Rhagnodedig

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3029/contents/made/welsh>

Rheoliadau Diwygiedig

Ar ?? Ionawr 2019, cymeradwyodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru set bellach o reoliadau diwygio, yn bennaf i uwchraddio'r ffigyrau ariannol yn unol â chynnydd yng nghostau byw ac i roi sylw i nifer o fân-bwyntiau technegol – "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Rheoliadau Rhagnodedig a'r Cynlluniau Diofyn) (Cymru) (Diwygiad) 2018" (**Rheoliadau Diwygio**). Mae'r rhain ar gael ar :-

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2019/??/contents/made/welsh>

Mae'r rheoliadau hyn, felly yn pennu prif nodweddion y cynllun y dylai pob Cyngor yng Nghymru ei fabwysiadu. Felly, mae cyfrifoldeb yn parhau ar Gyngor Sir Ynys Môn i fabwysiadu cynllun. Rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn fabwysiadu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor erbyn 31 Ionawr 2019 ar gyfer 2019/20 ymlaen.

Bydd Cynllun lleol Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn yn seiliedig ar Reoliadau Rhagnodedig Llywodraeth Cymru (fel y diwygiwyd). Mae'r Rheoliadau Rhagnodedig hyn hefyd yn caniatáu i Gyngor Sir Ynys Môn fabwysiadu cynllun sy'n cynnwys amrediad cyfyngedig o elfennau dewisol i ddarparu cefnogaeth bellach ar gyfer y Dreth Gyngor. Mewn achosion lle mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi mabwysiadu elfennau dewisol ychwanegol, nodir yr elfennau dewisol hyn yn y ddogfen hon.

Oni fydd Cyngor Sir Ynys Môn yn gwneud cynllun erbyn 31 Ionawr 2019, yna daw'r cynllun diofyn i rym yn unol â darpariaethau'r Rheoliadau Diofyn. Fodd bynnag, ni fedr Cyngor Sir Ynys Môn ddefnyddio unrhyw ddisgresiwn oni bai ei fod yn mabwysiadu ei gynllun ei hun dan y Rheoliadau Rhagnodedig.

Gofynion y Cynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Cymeradwyodd y Cyngor llawn Cyngor Sir Ynys Môn ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar 11 Rhagfyr 2018 mewn perthynas â'r flwyddyn yn cychwyn ar 1 Ebrill 2019. Mae'n nodi, yn unol â'r Rheoliadau Rhagnodedig:-

- Categoriâu o bobl sydd â hawl neu sydd ddim â hawl i ostyngiad;
 - Y gostyngiadau y mae pobl ym mhob categori â hawl iddynt;
 - Gofynion gweithdrefnol y Cynllun:-
1. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i ymgeisio am ostyngiad dan y cynllun.
 2. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i apelio yn erbyn penderfyniad gan awdurdod o ran hawl person i ostyngiad dan y cynllun neu swm unrhyw ostyngiad y mae gan y person hawl iddo.
 3. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i gyflwyno cais i awdurdod am ostyngiad dan Adran 13A (1) (c) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Gweler isod y linc i'r Polisi Dewisol Tuag at y Dreth Gyngor

<http://www.ynysmon.gov.uk/lles-ac-arian/y-dreth-gyngor/lleihewch-eich-bil-dreth-gyngor/cymorth-dewisol-tuag-at-y-dreth-gyngor?redirect=false>

Mabwysiadodd Cyngor Sir Ynys Môn ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar ofynion fel y cânt eu nodi yn Rheoliadau Llywodraeth Cymru sef "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 Rhif 3029 (C. 301) (Rheoliadau Rhagnodedig)" a'r "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofyn) (Cymru) (Diwygio) 2019 Rhif ?? (C. ?) (Rheoliadau Diwygio)". Mae'r Rheoliadau Rhagnodedig a'r rheoliad diwygio ar gael ar:-

<http://www.legislation.gov.uk/wsi/2013/3029/contents/made/welsh>

<http://www.legislation.gov.uk/wsi/2019/??/contents/made/welsh>

I grynhoi:-

Rhan 1 y Rheoliadau Rhagnodedig:

Mae'n cynnwys darpariaethau rhagarweiniol a diffiniadau o eiriau ac ymadroddion allweddol a ddefnyddir yn y cynllun hwn.

Rhan 2 y Rheoliadau Rhagnodedig: gofynion y cynllun mewn perthynas ag awdurdodau bilio yng Nghymru (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Beth y mae'n rhaid i'r cynllun a fabwysiedir gan Gyngor Sir Ynys Môn ei gynnwys – categorïau o bersonau, gostyngiadau a gofynion gweithdrefnol y cynllun.

Rhan 3 y Rheoliadau Rhagnodedig: Categorïau o bersonau sydd â hawl i ostyngiad dan y cynllun hwn (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Pensiynwyr sydd yng Nghategorïau A i B.

Pobl nad ydynt yn bensiynwyr sydd yng Nghategorïau C i D.

Rhan 4 y Rheoliadau Rhagnodedig: Categorïau o bersonau na ddylid eu cynnwys dan y cynllun hwn (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Categorïau o bersonau sydd i gael eu heithrio o'r cynllun hwn, gan gynnwys pobl sy'n cael eu trin fel rhai nad ydynt yn byw ym Mhrydain Fawr a phobl y mae rheolau mewnfudo'n berthnasol iddynt.

Personau y mae eu cyfalaf yn uwch na £16,000.

Personau sy'n absennol am gyfnod o eiddo.

Personau sy'n fyfyrwyr.

Rhan 5 ac Atodlenni 1 i 5 y Rheoliadau Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn yng nghyswllt pensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Yn Atodlenni 1 i 5, nodir y rheolau sy'n berthnasol i benderfynu ar hawl pensiynwyr i gael gostyngiad ynghyd â swm y gostyngiad hwnnw dan y cynllun hwn ac uchafswm y Gostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Maent hefyd yn nodi sut y mae incwm a chyfalaf ar gyfer pensiynwyr yn cael eu trin wrth weithio allan eu hawl am ostyngiad dan y cynllun hwn.

Rhan 5 ac Atodlenni 6 i 10 y Rheoliadau Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn mewn perthynas â phobl nad ydynt yn bensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Yn Atodlenni 6 i 10, nodir y rheolau sy'n berthnasol i benderfynu ar gymhwyster pobl nad ydynt yn bensiynwyr i ostyngiad ynghyd â swm y gostyngiad dan y cynllun hwn ac uchafswm y Gostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Maent hefyd yn nodi sut y bydd incwm a chyfalaf ar gyfer pobl nad ydynt yn bensiynwyr yn cael eu trin wrth weithio allan eu hawl i ostyngiad dan y cynllun hwn, gan gynnwys mewn achosion lle mae person nad yw'n bensiynwyr neu ei b/phartner yn cael credyd cynhwysol.

Atodlen 11 y Rheoliadau Rhagnodedig (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Nodi y darpariaethau ar gyfer defnyddio'r cynllun hwn yn achos myfyrwyr.

Rhan 5 ac Atodlenni 12 i 14 y Rheoliadau Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn mewn perthynas â phob ymgeisydd h.y. pensiynwr a phobl nad ydynt yn bensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Mae Atodlen 12 yn ymwneud â materion gweithdrefnol y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn. Mae'n disgrifio'r weithdrefn y dylai person ei ddilyn wrth wneud cais am ostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Mae Atodiad 1 y cynllun hwn yn rhoi manylion ynghylch sut y gall person wneud cais i Gyngor Sir Ynys Môn am ostyngiad yn y Dreth Gyngor.

Mae Atodlen 12 hefyd yn disgrifio sut y gall person apelio yn erbyn penderfyniadau penodol a wneir gan Gyngor Sir Ynys Môn dan y cynllun hwn.

Gan fod Cyngor Sir Ynys Môn yn defnyddio dulliau cyfathrebu electronig mewn perthynas â chyflwyno cais a rhoi gostyngiad, ceir yn Atodlen 12 fanylion am faterion y mae'n rhaid eu cynnwys dan y cynllun hwn.

Mae Atodlenni 13 a 14 yn disgrifio pwy a fedr wneud cais dan y cynllun hwn, dyddiad cyflwyno'r cais, ôl-ddyddio ceisiadau i bensiynwyr a phobl nad ydynt yn bensiynwyr, diwygio a thynnu ceisiadau yn ôl a'r dystiolaeth a'r wybodaeth y mae eu hangen gyda'r cais. Mae Atodlenni 13 a 14 hefyd yn nodi'r gofynion dan y cynllun hwn o ran y wybodaeth y mae'n rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn ei ddarparu wrth roi gwybod i'r ymgeisydd am y penderfyniad a'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y rhybudd o benderfyniad.

Rhan 6 y Rheoliadau Rhagnodedig (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Gosod allan y darpariaethau trosiannol fydd yn berthnasol i bobl sy'n derbyn, neu sydd wedi gwneud cais i dderbyn, gostyngiad o dan y cynlluniau gostyngiadau cyfredol, pan fydd y cynlluniau newydd yn dod i rym.

Elfennau dewisol y cytunwyd arnynt gan Gyngor Sir Ynys Môn i ddarparu cefnogaeth ar gyfer y Dreth Gyngor yn ychwanegol at y gofynion statudol a nodwyd yn y Rheoliadau Rhagnodedig a fabwysiadwyd gan y Cyngor

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi penderfynu mabwysiadu Cynllun Dewisol Lleol ar gyfer Pensiwn Anabledd Rhyfel a Phensiynau Gweddwon Rhyfel. Manylir ar hyn yn Atodiad 2 lle nodir yr elfennau hynny o bensiynau o'r fath a fydd yn cael eu diystyru fel incwm. Mae hwn yn gymorth at y Dreth Gyngor sy'n ychwanegol at y gefnogaeth sy'n ofynnol yn statudol yn y Rheoliadau Rhagnodedig.

Hwn fydd yr unig ddisgresiwn lleol y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn ei ddefnyddio dan ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Manylion am y drefn lle y gall rhywun wneud cais am ostyngiad o dan y cynllun

Rhaid i bob person wneud cais am Ostyngiad Dreth Gyngor, oni bai bod rheoliadau pellach gan Lywodraeth Cymru yn datgan fel arall. Bydd hon yn ffurflen electronig neu'n ffurflen gais bapur ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a rhaid ei danfon i un o'r swyddfeydd dynodedig canlynol:-

A. Gellir gwneud cais electronig fel a ganlyn: -

- i. Drwy apwyntiad i fynychu i gwblhau'r ffurflen yng Nghyswilt Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 755869/70/72/73/74/75/76/77/78/79) neu i ymweld â chleientiaid bregus yn eu cartref i gwblhau'r ffurflen gais (Ffôn 01248 752658/752226);
- ii. Drwy apwyntiad i lenwi'r ffurflen dros y ffôn yn Swyddfeydd Adain Refeniw a Budd-daliadau, Swyddogaeth Adnoddau, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 752658/752226);
- iii. Drwy apwyntiad i gwblhau'r ffurflen hefo "partneriaid" cymeradwy hefo hyfforddiant priodol. Y rhai cyfredol yw -
 - Canolfan JE O'Toole, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB (Ffôn 01407 760208);
 - unrhyw swyddfa Cyngor ar Bopeth sydd ar yr Ynys (Ffôn 01248 722652);
 - Swyddfa Cymorth Tai, Cyngor Sir Ynys Môn, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB (Ffôn 01407 765912) a Gwasanaethau Cwsmer Tai, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni (Ffôn 01248 752200); ac
 - Swyddfeydd Digartref Ynys Môn, Caergybi (Ffôn 01407 765557).

Efallai, yn y flwyddyn, bydd yr Awdurdod yn ychwanegu at y rhestr yma o "bartneriaid" cymeradwyo hefo hyfforddiant priodol;

- iv. Yn electronig drwy wefan Cyngor Sir Ynys Môn - <http://www.ynysmon.gov.uk/lles-ac-arian/budd-daliadau-a-hawliau-lles/cais-ar-lein-budd-dal-tai-a-cynllun.gostyngiadaur-dreth-gyngor/> neu safleoedd hunan wasanaeth o fewn :-
 - Cyswilt Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 755869/70/72/73/74/75/76/77/78/79);
 - Caffi Stesion y Llan, Yr Hen Stesion, Bridge Street, Llanerchymedd LL71 8EU (Ffôn 01248 470481);
 - Canolfan Iorwerth Rowlands, Steeple Lane, Biwmares, LL58 8AE (Ffôn 01248 811508);
 - Llyfrgell Amlwch, Lôn Parys, Amlwch, LL68 9EA (Ffôn 01407 830145);
 - Llyfrgell Niwbwrch, Neuadd Prichard Jones, Niwbwrch, Llanfairpwllgwyngyll LL61 6SY (Ffôn 01248 440770);
 - Canolfan JE O'Toole, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB (Ffôn 01407 760208);
 - Canolfan Gymunedol Gwelfor, Ffordd Tudur, Morawelon, Caergybi LL65 2DH (Ffôn 01407 763518);
- v. Dogfen Mewnbyn Awdurdod Lleol yr Adran Gwaith a Phensiynau (LAID) a Gwybodaeth Cwsmer Awdurdod Lleol (LACI) **(i hawlwy'r Budd-dal Tai yn unig. NID YW'N BERTNASOL I HAWLWYR OEDRAN GWAITH CREDYD CYNHWYSOL)**;
- vi. Yn electronig ar unrhyw ffurf arall y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn penderfynu arno yn y dyfodol.

B. Gellir cyflwyno cais ar bapur drwy'r dulliau canlynol: -

- i. Trwy gyfrwng ffurflenni cais a gymeradwywyd a dderbyniwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn Swyddogaeth Adnoddau, Adain Refeniw a Budd-daliadau yn ei swyddfeydd dynodedig yn Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW neu'r Swyddfa Budd-daliadau, Canolfan J E O'Toole, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB.

CYNLLUN LLEOL - DIYSTYRU PENSIWN RHYFEL
Atodlen 4, Rheoliad 30 - Pensiynwyr
Atodlen 9, Rheoliad 31 – Heb fod yn Bensiynwyr

ELFENNAU UNIGOL	DIYSTYRU INCWM
Pensiwn Anabledd Rhyfel	Ydyw (£10 statudol, 100% Lleol)
Pensiwn Gweddwon Rhyfel	Ydyw (£10 statudol, 100% Lleol)
Pensiwn Gweddwon Rhyfel (cyn 1973 - SPAL)	Ydyw (2019/20) 100% statudol, £ ?? . ?? yn amodol ar uwchraddio blynyddol*)
Atodiad Anghyflogadwy	Na
Lwfans ychwanegol ar gyfer Gwraig (a delir gydag Atodiad Anghyflogadwy)	Na
Lwfans Gweini Cyson	Ydyw (statudol)
Lwfans Annilysrwydd	Na
Lwfans 'Cysuron'	Na
Lwfans Oed	Na
Lwfans ar gyfer Galwedigaeth o Safon Is	Na
Atodiad Symudedd Pensiynwyr Rhyfel	Ydyw (statudol)
Lwfans Anabledd Difrifol Eithriadol	Ydyw (statudol)
Lwfans Galwedigaethol Anabledd Difrifol	Ydyw (statudol)
Lwfans Plant	Na

* gosodir gan y Lluoedd Morwrol, y Fyddin a'r Awyrlu ac ati, Gorchymyn Pensiwn Gwasanaeth "Anabledd a Marwolaeth" 2006. Nid yw'r ffigyrau uwchraddio ar gyfer 2019 /20 wedi dod i law eto.